

บริการเอกสารโบราณของหอสมุดแห่งชาติ

นางสาวปรัดนี เลิศอรุณรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-569-832-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15576

I1๗4๙๙๕๓๑

INSCRIPT AND MANUSCRIPT SERVICE OF THE NATIONAL LIBRARY

Miss Pratsnee Lerdarunratn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-569-832-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บริการเอกสารโบราณของหอสมุดแห่งชาติ

โดย

นางสาวปรีศนีย์ เลิศอรุณรัตน์

ภาควิชา

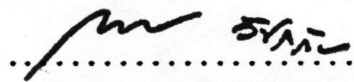
บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

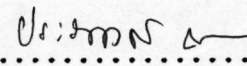
รองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ

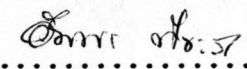
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนัดดา ปานะฤทธิ

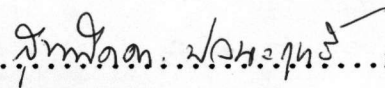
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

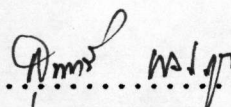

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชาภัย)

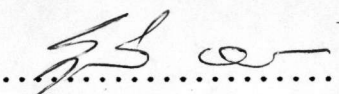
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาวดี สืบสนธิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ อัมพร ทีชะระ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนัดดา ปานะฤทธิ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุนกรีย์ หังสสุต)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนวรณ์ วรราท)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ปรีศนีย์ เลิศอรุณรัตน์ : บริการเอกสารโบราณของหอสมุดแห่งชาติ (INSCRIPT AND MANUSCRIPT SERVICE OF THE NATIONAL LIBRARY) อ.ที่ปรึกษา :

รศ.อัมพร ทิษะระ และ ผศ.สุพัตตา ปวณะฤทธิ, 142 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการให้บริการเอกสารโบราณ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการให้บริการ ปัญหาของการให้บริการเอกสารโบราณของหอสมุดแห่งชาติ การใช้บริการและปัญหาในการใช้บริการเอกสารโบราณของผู้ใช้บริการที่หอสมุดแห่งชาติ ตลอดจนศึกษาบริการเอกสารโบราณที่ควรจัดทำขึ้นในอนาคต

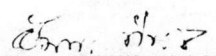
ผลการวิจัยพบว่า การให้บริการเอกสารโบราณของงานบริการหนังสือภาษาโบราณ หอสมุดแห่งชาติ ช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถค้นหาเอกสารได้ตรงตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะการให้บริการเอกสารโบราณของหอสมุดแห่งชาติมี 2 ประเภท คือ บริการเพื่อการค้นคว้าวิจัยขั้นสูง ได้แก่บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการให้อ่าน บริการทำสำเนาเอกสาร และบริการสาธารณะ ได้แก่ การจัดนิทรรศการ การทำเอกสารสิ่งพิมพ์เผยแพร่ การจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชน เครื่องมือช่วยค้นที่จัดทำ ได้แก่บัญชีบริการ บัตรรายการ ัตรชนีและบรรณานุกรม เครื่องมือช่วยค้น เหล่านี้ยกเว้นบัญชีบริการจัดทำขึ้นสำหรับ เป็นเครื่องมือช่วยค้นของผู้ให้บริการ ผู้ใช้บริการจึงต้องพึ่งผู้ให้บริการมาก การทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่าไค-สแควร์ (X^2) ตามสมมติฐานข้อที่ 2 พบว่าการใช้บริการเอกสารโบราณของผู้ใช้มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของผู้ใช้บริการ ขอบเขตของการค้นคว้าวิจัย และประสมการณ์ในการใช้บริการห้องสมุดเอกสารโบราณ โดยมีระดับนัยสำคัญที่ .05

ภาควิชา มรรณาภิรักษ์ศาสตร์.....

สาขาวิชา มรรณาภิรักษ์ศาสตร์.....

ปีการศึกษา 2531.....

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พิมพ์ที่หอสมุดแห่งชาติ

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

PRATSNEE LERDARUNRATN : INSCRIPT AND MANUSCRIPT SERVICE OF THE NATIONAL LIBRARY. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. AMPORN TIKHARA AND ASSIS. PROF. SUPPADDA PAWANARITH, 142 pp.

The purposes of the research are to study the character of Inscript and Manuscript Service in the National Library, the factors behind the success of the service, the problems in giving service, the user's problems in getting service and the development of the service.

The result of the study shows that ancient documents service of Inscript and Manuscript Section in the National Library can help the user search documents of his need which corresponds with the first hypothesis. The Inscript and Manuscript Section offers two kinds of service. The first is research service by giving reference service, reading service and duplication service. The second is a public service such as giving exhibition, distributing print materials, organizing public relation activities. The finding aid tools are inventories, card catalog, indexes and bibliographies. These tools, except inventories, are device for the curator's use. The user has to consult the librarian for search documents. From the association test by Chi - Square (X^2) in the second hypothesis it is found that, the use of service correlates with the user's educational level, his research scope and his experience in using the inscript and manuscript service at 0.5 differential significance.

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา 2521.....

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
พิมพ์ที่ มคอ. ๑๕

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพนัดดา ปานะฤทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ในการพิมพ์เอกสาร ประกอบการวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรรณ ฌ บางช้าง ผู้ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานวิจัยครั้งนี้ พร้อมทั้งแนะแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ ดร.บุญชม ไชยโกษี กรุณาให้ความช่วยเหลือในการแปลบทความภาษาอังกฤษ ผู้อำนวยการกองหอสมุดแห่งชาติที่กรุณาสับสนุนงานวิจัยเรื่องนี้ หัวหน้างานและบุคลากรของงานบริการหนังสือภาษาโบราณหอสมุดแห่งชาติที่กรุณาให้ข้อมูลโดยละเอียด พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมแบบสอบถาม อาจารย์สมพงษ์ บุษพลทัน อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนศิษย์ภูมิพิสัย และอาจารย์สุรียัน ลามาตย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนศิษย์ภูมิพิสัยในปัจจุบัน ที่กรุณาสับสนุนการศึกษาของข้าราชการ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณทุกท่านที่กล่าวมาไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณเพื่อนทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือทุกด้าน ตลอดทั้งการเงินและกำลังใจแก่ผู้วิจัย เสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ทำยนี้ผู้วิจัยใคร่ขอคารวะบิดา-มารดา ผู้ให้ชีวิตแก่ผู้วิจัยจนกระทั่งได้มีโอกาสทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ

ปรีศนีย์ เลิศอรุณรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
อธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	6
2. บริการเอกสารโบราณ	
บริการเอกสารโบราณของต่างประเทศ.....	7
บริการเอกสารโบราณของหอสมุดแห่งชาติ.....	13
สรุป.....	32
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	35
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สถานภาพของผู้ใช้บริการ.....	40
ประสบการณ์ในการใช้บริการห้องสมุดเอกสารโบราณ.....	42
การใช้ข้อมูลจากเอกสารโบราณ.....	51
การใช้เครื่องมือช่วยค้น.....	60

ความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีต่อบริการเอกสารโบราณ	
ทอสมุดแห่งชาติ.....	65
ระเบียบการให้บริการและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการศึกษาค้นคว้า....	66
ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการเอกสารโบราณ	
ทอสมุดแห่งชาติ.....	70
การทดสอบความสัมพันธ์.....	72
ปัญหาและอุปสรรคในการใช้บริการ.....	75
ข้อเสนอแนะในการจัดบริการเพิ่มขึ้น.....	76
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบริการเอกสารโบราณ..	77
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	78
อภิปรายผล.....	86
ข้อเสนอแนะ.....	90
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	92
แนวการวิจัยต่อไปในอนาคต.....	93
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก ก. หน้าที่ ระเบียบ และการขอใช้บริการเอกสารโบราณ.....	100
ภาคผนวก ข. การปริวรรตอักษร.....	115
ภาคผนวก ค. การจัดเก็บและสงวนรักษาเอกสารโบราณ.....	119
ภาคผนวก ง. แบบสอบถาม.....	124
ประวัติผู้เขียน.....	137

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนผู้ใช้บริการในระดับอายุต่าง ๆ จำนวนตามเพศ	40
2	จำนวนผู้ใช้บริการในอาชีพต่าง ๆ จำนวนตามระดับการศึกษา	41
3	ประสบการณ์ของผู้ใช้บริการจำนวนตามแหล่ง เอกสารโบราณที่ เคยค้นคว้า	42
4	ประสบการณ์ของผู้ใช้บริการจำนวนตามแหล่งบริการ เอกสารโบราณที่เคย ค้นคว้า	43
5	ประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าเอกสารโบราณของผู้ใช้บริการจำนวน ตามจำนวนครั้งที่ศึกษาค้นคว้า	44
6	ประสบการณ์ของผู้ใช้บริการจำนวนตามระดับความคุ้นเคยกับบริการ เอกสารโบราณของหอสมุดแห่งชาติ	45
7	จำนวนผู้ใช้บริการที่ไม่เคยใช้บริการ เอกสารโบราณของหอสมุดแห่งชาติ จำนวนตามสาเหตุของการไม่เคยใช้บริการ	46
8	จำนวนผู้ใช้บริการที่ใช้บริการ เอกสารโบราณของหอสมุดแห่งชาติจำนวน ตามสาเหตุของการใช้บริการ	47
9	จำนวนผู้ใช้บริการจำนวนตามจุดประสงค์ของการค้นคว้า	48
10	จำนวนผู้ใช้บริการที่ค้นคว้าเอกสารโบราณเพื่อทำวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ จำนวนตามวิธีเก็บข้อมูล	49
11	จำนวนผู้ใช้บริการ จำนวนตามประสบการณ์ในการทำวิจัย	50
12	การค้นเอกสารโบราณของผู้ใช้บริการ จำนวนตามระดับของข้อมูล ที่ต้องการ	51
13	จำนวนผู้ใช้บริการที่ต้องการข้อมูลจากเอกสารโดยตรง จำนวนตาม วิธีการศึกษาข้อมูล	52

ตารางที่		หน้า
14	จำนวนผู้ใช้บริการที่ต้องการข้อมูลจากเครื่องมือช่วยค้น จำนวนตามวิธี ใช้ข้อมูล	53
15	ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ผู้ใช้บริการใช้ค้นเครื่องมือช่วยค้นจนกว่าจะพบ รายการที่ต้องการ	54
16	ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ผู้ใช้บริการศึกษาแต่ละ เรื่อง	55
17	การใช้ข้อมูลจากเอกสารของผู้ใช้บริการจำนวนตามหมวดของ เอกสาร	56
18	เอกสารโบราณที่ผู้ใช้บริการกำลังค้นคว้าจำนวนตามประ เภทของ เอกสาร	57
19	เอกสารโบราณที่ผู้ใช้บริการค้นคว้าเป็นประ จำจำนวนตามประ เภทของ เอกสาร	58
20	การค้นคว้าเอกสารโบราณของผู้ใช้บริการจำนวนตามวิธีค้น	59
21	จำนวนผู้ใช้บริการที่ค้นคว้าเอกสารประ เภทต่าง ๆ จำนวนตามเครื่องมือ ช่วยค้นที่นิยมมาใช้	60
22	จำนวนผู้ใช้บริการจำนวนตามความสามารถในการใช้ เครื่องมือช่วยค้น	61
23	ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ของผู้ใช้บริการในการใช้ เครื่องมือช่วยค้น	62
24	ปัญหาของผู้ใช้บริการในการใช้ เครื่องมือช่วยค้น	63
25	เครื่องมือช่วยค้นเอกสารโบราณแต่ละ ประ เภทที่ควรจัดทำเพิ่มขึ้น ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ	64
26	ค่า \bar{X} และ S.D ของบริการประ เภทต่าง ๆ ที่ควรจัดทำเพิ่มขึ้นในความ คิดเห็นของผู้ใช้บริการ	65
27	ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการในเรื่องความเหมาะสมของ เวลาที่ เปิดบริการ	66
28	จำนวนผู้ใช้บริการที่ได้รับผลกระทบจากระ เบียบการ เข้าใช้บริการ เอกสารโบราณในกรณีที่ไม่อนุญาตให้ผู้ใช้บริการถ่าย เอกสารจากต้นฉบับ	67
29	การแก้ปัญหของผู้ใช้บริการในกรณีที่ได้รับผลกระทบจากระ เบียบที่ไม่ อนุญาตให้ผู้ใช้บริการถ่าย เอกสารจากต้นฉบับจำนวนตามวิธี การแก้ปัญห ของผู้ใช้บริการ	68

ตารางที่		หน้า
30	จำนวนผู้ใช้บริการที่แสดงความคิดเห็นถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการศึกษา คั่นคว่ำ	69
31	ค่า \bar{X} และ S.D ของระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อ บริการเอกสารโบราณหอสมุดแห่งชาติ	70
32	ค่า \bar{X} และ S.D ของความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อบริการ เอกสารโบราณ หอสมุดแห่งชาติ	71
33	ค่าไค-สแควร์ (χ^2) จากการคำนวณ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่างการใช้บริการเอกสารโบราณ กับระดับการศึกษา ขอบเขตของ การคั่นคว่ำวิจัย วัตถุประสงค์ของการคั่นคว่ำวิจัย ประสิทธิภาพในการ คั่นคว่ำวิจัย และประสิทธิภาพในการใช้บริการห้องสมุดเอกสารโบราณ และค่าความน่าจะเป็น (P)	72